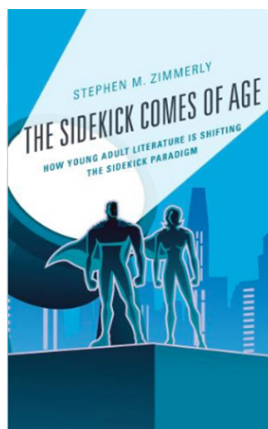


Review/Recension

**STEPHEN M. ZIMMERLY**  
**THE SIDEKICK COMES**  
**OF AGE**  
**How Young Adult Literature**  
**is Shifting the Sidekick**  
**Paradigm**

Lanham: Lexington Books, 2019 (155 s.)



Under flera år har jag undervisat på en kurs om Astrid Lindgrens författarskap för internationella studenter där vi bland annat läst *Mio, min Mio* (1954) tillsammans. I min inledande föreläsning har jag mer än en gång presenterat Jum-Jum som Mios sidekick, vilket brukar få studenterna att artigt småskratta och sedan leda till diskussioner kring Mio som hjälte och vilket stöd han behöver för att kunna döda riddar Kato. Efter att ha läst Stephen M. Zimmerlys studie *The Sidekick Comes of Age. How Young Adult Literature is Shifting the Sidekick Paradigm* (2019) har jag funderat på om det är vettigt att kategorisera Jum-Jum som en sidekick, för vad är det för en figur egentligen? Tyvärr gör Zimmerlys bok mig inte särskilt mycket klokare.

Zimmerly diskuterar karaktärer och relationer emellan dem och inledningsvis argumenterar han för att det saknas studier med detta fokus. Han utgår från Joseph Campbells klassiska *The Hero with a Thousand Faces* från 1949 (och här saknar jag ett kritiskt resonemang om hur användbar denna studie egentligen är idag) och noterar att hjältar, från Herkules till kung Arthur, i många fall haft en medhjälpare, en så kallad sidekick. Hur denna gestalt utvecklats och förändrats, från en rätt anonym person vars roll är att hjälpa hjälten men egentligen inte synas i någon högre utsträckning till att bli en flerdimensionell karaktär, är temat för Zimmerlys bok. Han inleder med en historisk tillbakablick där han delar in denna sidekick i fyra olika kategorier: "narrative gateway", "devil's advocate", "comic relief" och "foil" (2), men lämnar efter det första kapitlet denna kategorisering då han menar att den på många sätt inte längre är relevant. Zim-

©2020 Maria Nilson. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 3.0 Unported License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>), permitting all non-commercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Citation: Barnboken - tidskrift för barnlitteraturforskning/Barnboken - Journal of Children's Literature Research, Vol. 43, 2020 <http://dx.doi.org/10.14811/clr.v43i0.479>

merlys poäng är att dagens sidekick brutit sig loss från dessa kategorier och utvecklats till en karaktär med en egen historia. I det andra kapitlet diskuterar han förhållandet mellan hjälten och hans sidekick som en familjerelation (antingen som en förälder/barn-relation eller som en syskonrelation) och i det tredje fokuserar han på hur sidekickar i moderna texter förvandlas till en slags "secondary heroes"; det handlar om karaktärer som får mer utrymme i texten, en egen agens, men som trots detta ska definieras som bifigurer. I det fjärde kapitlet analyserar Zimmerly bokserier där en sidekick i till exempel påföljande novellsamlingar eller grafiska romaner fått sin egen historia. Han diskuterar här Scott Westerfelds Uglies-serie (2005–2007) där Shay är en sådan karaktär vars historia utvecklas i grafiska romaner som kan läsas vid sidan om "huvudhistorien". Genom nedslag i ett brett fält av texter, från Mark Twains *Tom Sawyers äventyr* (1876) till George R. R. Martins *Sagan om is och eld*-böcker (1996–), anländer Zimmerly till slut i kapitel fem till en av studiens huvudpoängar, nämligen att diskutera hur sidekick-gestalten utvecklats och växt i moderna ungdomsromaner. Genom att analysera Jack Ferraiolos *Sidekicks* från 2011 och John David Andersons *Sidekicked* från 2013 visar Zimmerly exempel på sidekickar som utvecklas från att vara en sidokaraktär till att snarare bli en slags (?) huvudkaraktär som dels på ett plan fungerar som Tolstoys berömda häst som kommenterar intrigen från en annan synvinkel än huvudpersonen, dels på ett självreflekterande sätt resonerar kring sin egen position i berättelsen. Här möter vi karaktärer som inte bara är medvetna om att deras roll är att bistå/hjälpa en huvudperson utan som ifrågasätter detta och vill ha sin egen historia.

Studien brottas med två stora utmaningar. Den första handlar som antytt ovan om dilemmat med att definiera vad en sidekick egentligen är. När Zimmerly diskuterar förhållandet mellan Batman och Robin är det kanske okomplicerat att kalla Robin för en sidekick och möjligtvis är vi också alla överens om att doktor Watson i Arthur Conan Doyles romaner om Sherlock Holmes (1887–1927) kan ses som en sidekick till den berömda detektiven. Jag har själv också ibland oreflekterat kallat Sam i J. R. R. Tolkiens *Sagan om ringen* (1954–1955) för en sidekick, vilket Zimmerly också gör, men när han buntar ihop alla dvärgarna i Tolkiens *Bilbo* (1937) till en slags kollektiv sidekick börjar jag bli fundersam. När Zimmerly diskuterar "supporting characters", "secondary characters" och sidekickar glider dessa benämningar påfallande ofta ihop och det verkar inte gå några vattentäta skott emellan dem. Var går då gränsen mellan en sidekick och en bikaraktär? Zimmerly karakteriserar till exempel

Neville Longbottom från J. K. Rowlings Harry Potter-böcker (1997–2007) som en sidekick, och verkar då säga att en sidekick är viktigare för intrigen än en "vanlig" bikaaktör, men här saknas en diskussion om problematiken. Ibland identifierar han karaktärer som sidekickar på ett i mina ögon sett märkligt sätt. Bland annat läser han Tenar i Ursula K. Le Guins *Gravkamrarna i Atuan* (1971) som en sidekick. Jag var tvungen att läsa om romanen och jag har svårt att se Tenar som något annat än en av romanens huvudpersoner.

Den andra utmaningen är vilket material Zimmerly använder sig av. I inledningen gör han en poäng av att det är i ungdomslitteratur som de mest intressanta transformationerna av sidekick-karaktären sker, men studien handlar bara till viss del om ungdomslitteratur. Som tidigare nämnts analyserar Zimmerly äldre texter som Conan Doyles romaner om Sherlock Holmes, men även Miguel Cervantes *Don Quijote* (1605) och Mark Twains *Tom Sawyers äventyr*. Han återkommer ofta till Batman och diskuterar då både serietidningar och filmer, och när han till exempel diskuterar Neville Longbottom som en ny slags sidekick lämnar han snart Rowlings romaner för att diskutera hur karaktären presenteras i filmerna. Problemet blir dels att exemplen är alltför många och urvalet spretigt: Går det att jämföra Sancho Panza med Huckleberry Finn utan att kontextualisera karaktärerna? Dels handlar det till syvende och sist påfallande lite om ungdomslitteratur, vilket gör att Zimmerlys tes till slut bygger på analysen av Ferraiolos och Andersons romaner. Här och var är Zimmerly medveten om denna problematik. Hans studie innehåller till exempel en längre analys av Orson Scott Cards Ender-böcker (1977–) där han å ena sidan resonerar kring hur Card själv argumenterar för att romanerna måste ses som vuxenlitteratur även om de handlar om barn, bland annat på grund av det mörka motivet. Serien skildrar hur barn tvingas bli soldater och manipuleras till att begå folkmord. Å andra sidan försvarar han sitt val av Cards romaner på samma sätt som han försvarar valet att fokusera på Frank Herberts Dune-serie (1965–1985) med att det är romaner som ungdomar läser. Naturligtvis läser ungdomar allt möjligt. Jag hade en period som tonåring då jag endast läste Dostojevskij men det förvandlar inte *Brott och straff* till ungdomslitteratur. Här saknas ett tydligt resonemang kring urval av material och även om det i hans material finns flera exempel på ungdomslitteratur, från Scott Westerfelds romaner till Rick Riordans om Percy Jackson (2005–2009), behandlas här så många andra texter. I och med att Zimmerlys huvudpoäng är att sidekickgestalten porträtteras på ett annat sätt i just romaner för ungdomar blir det olyckligt att hans studie handlar om så få av dessa.

Samtidigt som jag lyfter fram vad jag ser som brister i Zimmerlys studie, kan jag inte låta bli att poängtera att ämnet är intressant. Med ett annat urval av material och med en tydligare struktur tror jag det skulle kunna vara möjligt att argumentera för hur sidekick-gestalten förändrats och utvecklats, vilket naturligtvis också förändrat och utvecklats hjälte-gestalten. Jämför vi en Harry Potter med en Herkules är det uppenbart att det handlar om två olika hjältetyper, där man skulle kunna argumentera för att Harry *tillsammans* med karaktärer som Ron och Hermione blir en hjälte. Kan vi då läsa förhållandet mellan Jum-Jum och Mio som ett tidigt exempel på detta? Även om Mio ensam sticker svärdet i riddar Katos hjärta av sten, skulle han inte lyckats med detta utan Jum-Jums stöd. Vägen kanske går från den ensamma hjälten som ackompanjeras av en sidekick vars roll är att – som doktor Watson i Sherlock Holmes-romanerna – berätta hans historia, till en mer kollektiv hjälte, där flera karaktärer med sina olika talanger och styrkor hjälper varandra och där allas historier är viktiga. Men för att visa det, behövs en annan studie.

*Maria Nilson  
Lektor i litteraturvetenskap  
Linnéuniversitetet*